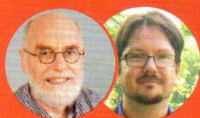

Oprname van de gemeente

Deel 2

Theologische vooronderstellingen¹

Een bijdrage van

DRS. GIJS VAN DEN BRINK
EN DR. RAYMOND R. HAUSOUL

De keuze voor een van de drie modellen die we de vorige keer bespraken heeft naast de uitleg van bijbelteksten voor een aanzienlijk deel te maken met theologische vooronderstellingen.

Daar willen we deze keer aandacht aan geven. Op het moment dat iemand zich van een vooronderstelling bewust is en daarbij blijft, spreken we van een hermeneutische keuze. Hier volgen een aantal geloofsthema's die invloed hebben op het thema van de 'opname van de gemeente'.

Vanuit het eerste artikel over dit thema sommen we voor het leesgemak nog kort de daar besproken termen op.

- Pretribulationisme: Christus neemt de kerk van de aarde weg (de *opname*), voordat (*pre*) de grote verdrukking op aarde begint (Mat.24:21).
- Posttribulationisme: De kerk blijft in de grote verdrukking op aarde en gaat Christus tegemoet bij zijn komst na (*post*) die verschrikkelijke tijd.
- Midtribulationisme: Christus neemt de kerk in de grote verdrukking op. Sommigen binnen deze groep veronderstellen dat dit ergens rond het midden ervan gebeurt (*mid*).

Wachten op Christus of op de antichrist

Alle orthodoxe christenen verwachten de komst van Christus. Post- en midtribulationisten beseffen dat de tijd die aan die komst voorafgaat zeer zwaar zal zijn: 'het zal een tijd zijn van enorme verschrikkingen, zoals er sinds het ontstaan van de wereld tot nu nooit geweest zijn en er ook niet meer zullen komen. En als die tijd

niet verkort zou worden, dan zou geen enkel mens worden gered' (Mat.24:21-22). Jezus riep zijn leerlingen dan ook op tot trouw. Christenen mogen hun geloof niet verliezen in de verdrukkingen.

Pretribulationisten spreken aanhangers van deze visie tegen door te stellen dat wie de komst van de Heer voor de gemeente na de grote verdrukking plaatst, veeleer op de antichrist dan op de Christus aan het wachten is. Maar dat verwijt is niet sterk. Ook als eerst nog de antichrist komt en christenen tegenwoordig allerlei verdrukkingen en vervolgingen moeten doorstaan, zien ze nog steeds uit naar de komst van Christus. Die komst is hun hoop, welke gebeurtenissen er ook aan mogen voorafgaan.

De toekomstige bewoners van het vrederijk

Pretribulationisten maken een scherp onderscheid tussen de bedeling van Israël en die van de gemeente. Hierbij geloven zij dat na de terugkomst van Christus het trouwe deel van het volk Israël het messiaanse rijk zal ingaan. Zij zullen er huizen bouwen, in vrede leven, kinderen verwekken en op hoge leeftijd sterven (Jes.65:18-24; Zach.8:5). Doordat Christus al zijn volgelingen bij zijn terugkomst zal verheerlijken en onsterfelijk maken (1Kor.15:51-52), kan deze belofte zich volgens hen alleen aan niet-christenen aards-concreet vervullen. Pretribulationisten denken dan aan inwoners van Israël die na de opname van de gemeente tot geloof in Christus komen. Deze groep hoort niet bij de gemeente en is volgens hen de groep(en) die Christus bij zijn komst in heerlijkheid als de 'broeders van de Koning' en 'de schapen' aanduidt

De opname van de gemeente. Deel 2

(Mat.25:31-46). De situatie in het messiaanse rijk herinnert dan aan de situatie na Pasen, toen Christus met zijn onvergankelijke opstandingslichaam bij zijn nog vergankelijke leerlingen verbleef.

Posttribulationisten maken eveneens een onderscheid tussen Israël en de gemeente. Als Jezus terugkeert, vervult Hij Gods beloften aan en met Israël. Als deze beloften zich aards-concreet vervullen, gebeurt dat in het koninkrijk van God dat dan op aarde tot volle vervulling komt in het Messiaanse rijk. Het is hetzelfde koninkrijk dat een eerste voorlopige vervulling kreeg bij Jezus' eerste komst. Bij dat rijk hoort iedereen die Jezus gehoorzaamt en opnieuw wordt geboren. Vervolgens zullen bij de komst van Christus zowel de levende als gestorven gelovigen een nieuw verheerlijkt lichaam ontvangen (1Kor.15:51-52).

De vraag die hier gesteld kan worden, is wie degenen zijn die in het messiaanse rijk dat beschreven wordt in Jesaja 65 evenveel levensjaren als een boom bereiken voordat ze sterven en kinderen verwekken (Jes.65:22-23). Doordat wie geen honderd jaar oud wordt als vervloekt geldt (Jes.65:20), denken pretribulationisten bij deze tekst aan een nog onvolmaakt koninkrijk van God dat aanbreekt bij Christus' terugkomst en aan de voltooiing van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde voorafgaat. En bij de mensen die dan leven denken zij aan degenen die Christus bij zijn terugkomst aanduidt als de rechtvaardigen. Zij kennen de Messias onvoldoende om te weten dat ze zich voor Hem hebben ingezet. Ondanks dat dienden zij de Messias onbewust. Als dank daarvoor krijgen zij 'deel aan het koninkrijk' (Mat.25:34).

Posttribulationisten denken bij de groep waar Jesaja over spreekt aan twee mogelijkheden.

Een eerste mogelijkheid is dat de profetie van Jesaja zich vervult in de komst van het koninkrijk van God, dat vanaf de eerste komst van Jezus een voorlopige eerste vervulling krijgt. Met die eerste komst openbaart zich het messiaanse rijk dus als eerste vervulling in het koninkrijk van God. Jesaja richt zich dan tot alle gelovigen die leven vanaf Jezus' eerste komst. Dat zij leeftijden als bomen krijgen, is profetische taal en duidt binnen deze uitleg op een hoge leeftijd ergens boven de honderd jaar.

Een tweede mogelijkheid die posttribulationisten aandragen is dat de woorden van Jesaja 65 over een toekomstige tijd gaan, die aanbreekt bij de tweede komst van de Messias. Doordat alle christenen met die komst een onvergankelijk lichaam ontvangen, moet het bij de groep waarover Jesaja spreekt dan gaan om Joden die op aarde wonen en niet in Jezus geloven. Zij overleven tijdens de wederkomst de oordelen en wonen dan samen met de verheerlijkte gelovigen op aarde (zie uitleg Op.19:21). Deze tweede optie veronderstelt dat bij het oordeel van Christus over alle volken er nog mensen op aarde blijven leven (Mat.25:31-32). Dit is moeilijk te rijmen met het oordeel van de Mensenzoon over de ongelovigen: 'Jullie zijn vervloekt, verdwijn uit mijn ogen naar het eeuwige vuur dat bestemd is voor de duivel en zijn engelen' (Mat.25:41). Door rekening te houden met deze verschillende groepen in de toekomst weten pretribulationisten de posttribulationisten veelal uit te dagen. Een argument is dan bijvoorbeeld dat er na de komst van Christus en de bruiloft

De opname van de gemeente. Deel 2

van het Lam met de bruid (Op.19) sprake is van de opstanding van de martelaren die onthoofd zijn (Op.20:4). Deze martelaren zien pretribulationisten dan los van de bruid (de gemeente). Dat leidt er dan toe dat er in Openbaring 19-20 twee onderscheiden groepen zijn: de gemeente (Op.19) en de martelaren (Op.20). Een probleem bij deze uitleg is dat Openbaring 20:4 niet vermeldt dat de martelaren pas na de komst van Christus in Openbaring 19 uit de dood opstaan en daarmee dus onderscheiden zijn van de gemeente die met de komst van Christus uit de dood opstaat. Vanuit de nieuwtestamentische verwachting is er geen reden te veronderstellen dat zij die hun leven voor Christus gaven een afzonderlijke opstanding krijgen. Het nieuwtestamentische getuigenis is dat zij samen met alle andere gelovigen worden opgewekt. Daardoor ontbreekt het in Openbaring 20 aan onderbouwing voor de pretrib-visies om in de eindtijd meerdere gescheiden opstandingsmomenten te verwachten.

Typologische beelden

Alle drie de modellen proberen hun opvattingen met allerlei Bijbelse gebeurtenissen in het OT te verbinden. Pretribulationisten verwijzen graag naar Henoeh en Lot die ontsnapten kort voordat het oordeel van de watervloed of het vuur op aarde kwam. Een ander voorbeeld is de profeet Elia, die door God in de lucht werd opgenomen. Maar die beschrijving zegt niets over het tijdstip van de opname en past zodoende bij alle drie de modellen.

Posttribulationisten verwijzen naar andere verhalen: Noach en Mozes maakten de vele

plagen over de aarde mee, terwijl zij nog op aarde waren. Hun bevrijding begon pas na deze oordelen. Ook de verhalen van Rachab in Jericho en Daniel in de leeuwenkuil passen bij de posttrib-benadering.

Voor midtribulationisten liggen dit soort typologische beelden minder voor het oprapen. Te denken valt aan Jakob en zijn zonen die tijdens de hongersnood toevlucht in het veilige Egypte vonden of aan Mozes die tijdens de verdrukkingen door de farao in Midjan onderdak vond.

Op deze manier vindt elk model wel een type in de heilsgeschiedenis terug. De typen dienen vooral om het model te verduidelijken. Ze vormen geen bewijs voor de correctheid van het model.

Drie Griekse woorden

Het Grieks gebruikt drie verschillende woorden voor de komst van Christus: *parousia*, *apokalupsis*, *epifaneia*. *Parousia* betekent 'komst', *apokalupsis* 'onthulling, openbaring' en *epifaneia* 'verschijning, zichtbaarwording'. Soms wordt er door pretribulationisten gesuggereerd dat *parousia* naar de komst bij het wegnemen van de gemeente wijst en dat de andere twee woorden enkel op de komst van Christus op aarde wijzen. Die opvatting is onjuist. Op diverse plaatsen verwijst *parousia* naar Jezus' komst op aarde (Mat.24:3,27,37,39; 1Tes.3:13; 2Tes.2:8-9; 2Pet.1:16). De vroege christenen gebruikten deze term ook voor de menswording van God de Zoon.

Dolik en koren tot het einde

Naast de theologisch-hermeneutische

keuzen zijn er talrijke Bijbelteksten waar pretrib-, posttrib- en midtribulationisten van mening over verschillen. We zullen daarom hier ook de meest belangrijke Bijbelteksten waar de drie modellen verschillende tekstinterpretaties toepassen om hun visie te onderbouwen, de revue laten passeren. Na de genoemde argumenten noemen we dan enkele bezwaren die ertegen zijn ingebracht vanuit de andere benaderingen.

Jezus vergelijkt in een parabel het koninkrijk van God met een akker waarin tarwe en dolik wordt gezaaid (Mat.13:24-30). Hierbij gaat het om een beeld voor de ware (tarwe) en onware (dolik) 'zonen van het koninkrijk' (Mat.13:36-43). Beiden groeien samen op tot de oogst (Mat.13:30). Posttribulationisten denken bij de ware zonen van het rijk aan alle ware volgelingen van Jezus (zie uitleg Mat.13:38). Voor hen heeft deze parabel een boodschap voor de twaalf apostelen en alle gelovigen na hen. Voor pretribulationisten ligt dat anders. Zij zien de vervulling van deze teksten over het koninkrijk pas in het messiaanse vrederijk. In dat vrederijk wonen volken in vrede op aarde en vervult God zijn beloften aan Israël in het aan hen beloofde land. De Israëlieten ontvangen dan als 'zonen van het koninkrijk' de beloofde zegeningen, omdat zij fysieke nakomelingen van Abraham zijn (Gen.15:18-21; 17:8). Probleem met deze uitleg is dat de verwerping van Jezus door het Joodse volk er voor zorgt dat deze gelijkenis zich aan het volk Israël niet direct kan vervullen in de tijd van de eerste volgelingen van Jezus. Het grootste deel van Israël verwerpt de Messias. Het NT laat vervolgens zien dat de volken zich daardoor al vóór Israël als mede-erfgenamen van Gods koninkrijk mogen zien.

Door het werk van Christus zijn zij geestelijke nakomelingen van Abraham. Zij mogen weten dat ook zij uiteindelijk een land zullen ontvangen (Gal.3:29).

De parabel spreekt dan niet over alle volgelingen van Jezus die later samen de gemeente vormen. Ze richt zich in dat geval tot de twaalf Joodse apostelen die als representanten van de ware biologische zonen en erfgenamen van Abraham gelden, waar de beloften van God aan Israël (in beginsel) voor gelden.

De toehoorders van Christus' eindtijdrede

Pretribulationisten en posttribulationisten erkennen dat de eerste luisteraars, waar Jezus zich in de evangeliën toe richt voornamelijk messiasbelijdende Joden in het heilige land zijn. De eindtijdrede in Mat.24/Mar.13/Luc.21 speelt zich immers rond de tempel en in Judea af. De leerlingen stellen Jezus vragen over de tempel en de voltooiing van de wereld (Mat.24:3). De situaties waarover Hij spreekt zijn primair van belang voor hen die ten tijde van de gebeurtenissen die aan de wederkomst vooraf gaan, in Judea wonen. Over de gelovige volgelingen die op dat ogenblik op andere plaatsen wonen, zegt Jezus dat zij bij de komst van de Mensenzoon op aarde verzameld zullen worden vanuit alle windstreken (Mat.24:31).

De uitverkorenen die bij de wederkomst door de engelen vanuit alle windstreken verzameld worden, omvatten daardoor alle volgelingen van Jezus uit Israël en de volken, die tijdens de grote verdrukking op aarde leven, hoewel talrijke van hen om het leven kwamen (Op.7:14). Een strikte scheiding

De uitverkorenen die bij de wederkomst door de engelen vanuit alle windstreken verzameld worden, omvatten daardoor alle volgelingen van Jezus uit Israël en de volken, die tijdens de grote verdrukking op aarde leven.

tussen messiasbelijdende Joden en gelovigen uit de volken is in de context van het optreden van Jezus daarom niet relevant voor posttribulationisten. Er is veeleer scheiding op basis van de plaats waar een gelovige zich bij de komst van de Heer bevindt. Het gaat om de locatie en niet om de etniciteit. Pretribulationisten veronderstellen dat de volgelingen van Jezus die voor de grote verdrukking leefden bij de opname voor de verdrukking in de hemel zijn opgenomen. Dat leidt er toe dat zij bij de eindrede regelmatig benadrukken dat een groot deel van deze instructies enkel voor de gelovigen in de verdrukking gelden.

Bij de 'uitverkorenen' die door de engelen verzameld worden in Mat.24:22,24 gaat het dan over de dan op aarde nog levende volgelingen van Jezus. De geografische locatie, in en om Jeruzalem, is van belang in de eindtijdrede, niet het gegeven of er zich in die tijd Joodse christenen of gelovigen uit de volken in Judea bevinden.

Oproep tot waakzaamheid

Het NT roept op tot waakzaamheid, omdat het tijdstip van de komst van Christus onbekend is. 'Niemand weet wanneer die dag en dat moment zullen aanbreken' (Mat.24:36). 'Wees dus waakzaam, want jullie weten niet op welke dag en op welk tijdstip Hij komt' (Mat.25:13; vgl. 1Tes.5:5b-6; Jak.5:9), 'Wees waakzaam en bid onophoudelijk om te ontkomen aan de dingen die gebeuren gaan en om voor de Mensenzoon te kunnen verschijnen' (Luc.21:36).

Pretribulationisten verbinden die oproepen met het idee dat Christus elk ogenblik kan komen. Wanneer er nog andere zaken

moeten gebeuren heeft een oproep tot waakzaamheid voor hen weinig nut. Posttribulationisten wijzen er echter terecht op dat zowel Jezus als Paulus over waakzaamheid spreken en over gebeurtenissen die voor de komst van Christus plaatsvinden (Mat.24:15-28; 2Tes.2). Zij erkennen dat de oproep tot waakzaamheid tegelijk een oproep tot heiliging is. Deze motivatie tot heiliging gebeurt niet omdat de Heer komt, maar omdat gelovigen altijd de wil van hun Heer willen doen. In de eindtijdrede spreekt Jezus in de context van het onbekende tijdstip over de komst van de Mensenzoon 'op de wolken van de hemel, bekleed met macht en grote luister' (Mat.24:30). Het onbekende tijdstip betekent dat niemand het exacte tijdstip weet, maar dat men wel de tekenen van die tijd kan waarnemen. Die tekenen dienen om de gelovige nog meer te motiveren tot een heilig leven.

Ook in 1 Tessalonicenzen staat de oproep tot waakzaamheid in de context van heiliging. Gelovigen mogen niet gelijkvormig zijn aan een wereld, die met de komst van Christus geen rekening houdt en voor wie Christus als een dief in de nacht komt (vgl. 2Pet.3:3-4). Zondaars roept Christus daarom op met de woorden: 'Breek met het leven dat u nu leidt. Maar als u niet wakker wordt, kom Ik onverwacht als een dief, op een tijdstip dat u niet kent' (Op.3:3; vgl. Mat.24:44; Luc.12:37-40; 1Tes.5:2-6). Voor alle drie de modellen van de opname geldt de oproep om waakzaam te zijn. De slapende knecht staat beschaamd als zijn Heer hem ontmoet.

Ophalen voor het Vaderhuis

Pre- en midtribulationisten zien in de

volgende woorden van Christus een verwijzing naar de opname: 'Wanneer Ik een plaats voor jullie gereedgemaakt heb, kom Ik terug. Dan zal Ik jullie met me meenemen, en dan zullen jullie zijn waar Ik ben' (Joh.14:3). Er is sprake van een gaan 'naar de Vader' (Joh.14:12). Bij de vraag wanneer dat gebeurt, denken uitleggers aan een terugkeer en meenemen: (1) bij de komst van de Geest op Pinksteren; (2) bij de dood; en (3) bij de wederkomst van de Heer. Jezus belooft dat Hij ervoor zal zorgen dat er een plaats in het huis van de Vader wordt gereedgemaakt voor de leerlingen. Het huis van de Vader is vanouds een aanduiding voor de tempel van God (Joh.2:16; zie de uitleg bij Joh.14:2). De tempel is de plaats waar God woont. Jezus maakt in de hemelse tempel een plaats voor de gelovigen gereed. Pretrib- en posttrib-aanhangers verschillen van mening over het moment dat de gelovigen hun plaats in het Vaderhuis mogen innemen. Het grootste deel van hen denkt echter aan de opname om naar het Vaderhuis te gaan bij de wederkomst van de Heer.

Eén of meerdere opstandingen

Posttribulationisten wijzen er op dat de opstanding van alle rechtvaardigen op hetzelfde ogenblik gebeurt (Joh.5:28-29; 11:24). Pre- en midtribulationisten stellen dat dit niet het geval is. Er vindt eerst een opstanding plaats van de gestorven gelovigen uit Joden en volken bij de opname van de gemeente (gebaseerd op 1Tes.4:13-18). Dat gebeurt, volgens hen, enkele jaren voor de komst van Christus op de Olijfberg. Datzelfde fenomeen doet zich voor bij de 'eerste opstanding', die al begon met de opstanding van Christus (1Kor.15:23).

Hier eindigen we deel twee van dit drieluik over de opname van de gemeente. De volgende keer zullen we verder gaan met de exegetische keuzen die gemaakt worden in de brieven en het boek Openbaring en komen we met een afsluitende conclusie.

Raymond R. Hausoul en Gijs van den Brink

1. Dit artikel is met uitvoerige voetnoten aanwezig in: Raymond R. Hausoul en Gijs van den Brink, 'De opname van de gemeente', in e-Bijbelcommentaar, red. Gijs van den Brink, Hans Bette en Raymond R. Hausoul, SBNT (Doorn: CvB, 2023), <https://online.studiebijbel.nl>.